

УДК 793.31

*Лілія ПРИГОДА, заслужений працівник
культури України, доцент кафедри
хореографії Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕПЕРТУАРУ АНСАМБЛЮ НАРОДНОГО ТАНЦЮ

Розглянуто особливості процесу формування репертуару ансамблю народного танцю. Охарактеризовано шляхи підбору хореографічних композицій, які будуть складати репертуар колективу. Розкрито етапи роботи балетмейстера над створенням авторських хореографічних творів.

***Ключові слова:** репертуар, ансамбль народного танцю, створення хореографічного твору, авторський хореографічний твір, балетмейстер.*

Хореографічне мистецтво у всі часи активно привертало до себе увагу людства. Найвідоміші світові вчені-філософи, громадські діячі, митці висловлювались про танець, як про найцікавіше, найкорисніше явище для проведення вільного часу. Навіть у наші непрості часи актуальність мистецтва танцю є безсумнівним.

У колі наукових інтересів сучасних вчених-дослідників постає питання організації та функціонування як професійного, так і аматорського хореографічного колективу. Процес формування репертуару ансамблю танцю розглядають з різних ракурсів та точок зору. Питанню формування репертуару професійних ансамблів танцю присвятили свої роботи Г. Боримська, А. Підлипський, В. Шумілова; особливості створення репертуару дитячого хореографічного колективу в колі інтересів О. Голдрича, С. Забрєдовського, Б. Колногузенка; сутність роботи балетмейстера над створенням репертуару хореографічного колективу вивчає Л. Пацунова та інші. Однак малодослідженим залишається аналіз особливостей формування репертуару хореографічного колективу на матеріалі української народно-сценічної хореографії та танців народів світу.

Мета публікації полягає у визначенні особливостей процесу формування репертуару та роботи балетмейстера в ансамблі народного танцю.

Сучасні процеси фахової підготовки студентів-хореографів тісно пов'язані з перспективою їх подальшої професійної діяльності. Тому до освітньо-професійних програм «Хореографія» та «Середня освіта (Хореографія)» у закладах вищої освіти входять такі освітні компоненти, як «Мистецтво балетмейстера», «Методика роботи з хореографічним колективом», «Зразки народно-сценічної хореографії» та інші. Саме під час опанування цих ОК майбутні фахівці-хореографи опановують методику формування репертуару творчого колективу.

Хореографічне мистецтво протягом всього періоду свого розвитку сформувало цілу систему властивих для неї засобів і прийомів, свою яскраву пластичну мову, за допомогою якої створюються хореографічні образи сьогодення. Для кожного творчого колективу найважливішим є власна

презентація своїх доробків. Репертуар – це творче обличчя колективу, тому формувати його треба вдумливо, підбираючи кожен хореографічний твір ретельно. Репертуар колективу повинен бути актуальним, відповідати сучасним потребам суспільства, бути високохудожнім [2, с. 30].

Репертуар (фр. repertoire, від лат. repertorium – список) – сукупність драматичних, оперних, музичних творів, які виконуються протягом певного часу в театрі, на концертній естраді. Роль репертуару складно переоцінити. Для забезпечення нормальної діяльності кожному творчому колективу необхідно формувати свій, притаманний лише йому, високо-художній репертуар. У відповідності до віку учасників колективу підбирається і репертуар. Репертуар для дорослих танцівників відрізняється більш свідомим розумінням задуму творів та втілених образів. А от репертуар дитячого колективу відрізняє наявність яскравих сюжетів та різноманіття форм. У постановках використовують не складну лексику, цікаві образи, елементи народної гри [5, с. 34–35].

Але, перш ніж переходити безпосередньо до процесу формування репертуару, необхідно виконати певні дії. Вони полягають у проведенні підготовчих етапів, особливо, якщо колектив лише почав свою діяльність.

До підготовчих етапів відносимо:

1. Технічна підготовка виконавців до процесу постановки твору.
2. Артистична підготовка виконавців до створення образу.
3. Формування довіри виконавців до керівника-постановника твору.

Якщо виконавці вже підготовлені технічно та артистично, то керівник переходить безпосередньо до постановочної роботи, тобто процесу формування репертуару. Треба зазначити, що репертуар колективу можна скласти різними шляхами, зокрема:

1. Постановка авторських хореографічних творів.
2. Відтворення зразків української народно-сценічної хореографії.
3. Відтворення зразків народно-сценічної хореографії країн світу.

Авторські хореографічні твори, які будуються на лексиці народно-сценічної хореографії, вимагають серйозної ґрунтовної підготовки автора-постановника. Балетмейстер на етапі розробки творчого задуму здійснює аналіз літературних джерел, вивчає відеоматеріали, виконує історичні розвідки, відвідує художні виставки тощо. Особливу увагу слід приділити постановці авторських творів на матеріалі українських народно-сценічних танців. Основою репертуару ансамблю танцю повинні бути українські народні танці різних регіонів нашої країни. Але треба уважно слідкувати, щоб лексика, манера виконання, малюнки та музика чітко відповідали стилістичним особливостям певного регіону України [6, с. 55].

У випадку, якщо керівник колективу планує розширити репертуар за рахунок постановки танців з репертуару професійних ансамблів, тобто зразків народно-сценічної хореографії, необхідно чітко визначити, чи танцівникам під силу відтворити обраний номер на необхідному технічному та артистичному рівні. Працюючи над номером, який було поставлено у професійному колективі, необхідно в першу чергу орієнтуватись на виконавські можливості танцюристів. У роботі зі зразками української чи світової народно-сценічної хореографії треба звернути увагу на чистоту та правильність виконання авторського хореографічного тексту, на дотримання характеру та манери виконання. Неприпустимо, якщо при постановці номеру керівник колективу спрощує складну

хореографію, змінює її. Особливо це стосується дитячих ансамблів народного танцю. В дитячому колективі всі номери репертуару повинні відповідати головним вимогам: ідейності, високій художній цінності та доступності [3, с. 92].

Якщо будувати репертуар хореографічного колективу на лексиці танців народів світу, то результат буде завжди цікавим та різноманітним. Це ствердження підкріплюється тим, що у кожній країні світу своя неповторна пластична мова, свої характер та манера виконання.

Етапи формування репертуару ансамблю народного танцю:

1. Керівник колективу здійснює постановку самостійно.
2. Керівник запрошує автора хореографічного твору.
3. Керівник запрошує колегу, який добре знає авторську хореографію.

Балетмейстер – це людина, яка мислить пластичними образами, він є автором нових хореографічних творів. Крім того, балетмейстер повинен володіти законами драматургії, бути філософом, психологом та педагогом. Приступаючи до роботи, балетмейстер повинен бачити до якого результату він прагне дійти, що буде відбуватись на сцені під час номеру, яким чином і чим все закінчиться. Крім того, балетмейстер повинен проявити свої організаційні здібності, щоб очолити весь постановочний процес [4, с. 114–115].

Музика – невід’ємна складова частина композиції танцю. Тому музичне оформлення авторського хореографічного твору не менш важливо ніж вибір теми та визначення ідеї номеру. Музика повинна бути народною, мелодійною, з чіткою ритмічною структурою. При виконанні необхідних умов репертуар ансамблю танцю буде цікавим як глядачам, так і виконавцям [1, с. 57–58].

Отже, процес формування репертуару ансамблю народного танцю є творчим, цікавим та водночас відповідальним, що потребує від балетмейстера глибоких професійних знань та широкого кругозору взагалі. Репертуар ансамблю народного танцю розкриває палітру стилістичних особливостей виконання українських народно-сценічних танців різних регіонів та танців народів світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом : посібник для студентів-хореографів мистецьких навчальних закладів України I-II рівнів акредитації. Львів : Сполом, 2007. 72 с.
2. Забрєдовський С. Г. Методика роботи з хореографічним колективом : навч. посіб. Видання друге, доповнене. К. : НАКККіМ, 2011. 188 с.
3. Колногузенко Б. М. Методика роботи з хореографічним колективом. Ч.І. Хореографічна робота з дітьми : навч. посіб. Х. : ХДАК, 2005. 153 с.
4. Пацунова Л. К. Робота балетмейстера над створенням репертуару в хореографічному колективі. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. К., 2017. Вип. 59. Серія 5. С.113–119.
5. Повалій Т. Л. Основи хореографії з методикою викладання : практикум з хореографічної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Суми : СПДФО Повалій К. В., 2016. 52 с.
6. Пригода Л. Б. Актуальні аспекти підготовки вчителя хореографії до роботи в початковій школі. *Педагогічні науки : збірник наукових праць Херсонського державного університету*. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. Вип. 84. Том 1. С.52–55.